

PERSONALITĂȚI ALE VIETII ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI

**DOCTOR DOCENT GHEORGHE MARINESCU DINIZVOR,
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI FRANCEZE
DE MEDICINĂ (1922-1993)**

Dr. Manole Cojocaru

O succintă trecere în revistă a publicisticii ce corespunde activității științifice a savantului Gheorghe Marinescu Dinizvor impresionează prin câteva trăsături majore: considerabila sa profunzime, marea varietate a temelor abordate, numărul mare de lucrări.

O perioadă aparte în activitatea clinică a fost aceea de specializare timp de 6 luni în Franța la Clinica de Boli Infecțioase și Centrul de Reanimare Neuro-Respiratorie din Spitalul Claude-Bernard din Paris (prof. P. Mollaret), la Institutul Pasteur, de asemenea, la Institutul de Medicină Tropicală de la Hamburg (prof. Wagner Mohr).

A funcționat ca *assistant a titre étranger* la Facultatea de Medicină din Paris, unde doctorul Marinescu a editat «*La lymphocytose infectieuse aiguë*» Ed. Masson, Paris. Prof. P. Mollaret afirma în rapoartele sale înaintate conducerii Academiei Române (Acad. Șt. S. Nicolau), ca și în prefața monografiei editate în Franța: „*La Clinique des Maladies Infectieuses de Paris a enrichit d'un nouveau travailleur dont l'horaire journalier dépassait, dans les galeries de malades et dans les laboratoires, les limites des plus zélés*”.

O trăsătură dominantă a activității sale este asocierea pe cât de timpurie, pe atât de durabilă, pe tot parcursul vieții, cu medicina de laborator. Cunoscând utilitatea laboratorului la formarea unui bun clinician de patologie infecțioasă, i s-a părut de un real folos o pregătire suplimentară, aceea în domeniul laboratorului. Paralel cu activitatea clinică, a desfășurat neîntrerupt timp de aproape 18 ani activitate în laborator la Institutul de Inframicrobiologie „Șt. S. Nicolau” (Director Acad. Șt. S. Nicolau). A urmat stagiile de specializare la Paris în laboratoarele Institutului Pasteur (culturi de țesuturi în serviciul de virusologie al prof. P. Giroud),

Institutul de Poliomielită și Encefalite din Moscova, Institutul de Igienă din Budapesta, Institutul de Microbiologie din Szeged (prof. A. Ivanovics).

Activitatea de microscopie și macroscopie desfășurată la Institutul „Victor Babeș” (prof. E. Crăciun) i-a fost de un mare sprijin în interpretarea fenomenelor clinice ca și în numeroase cercetări anatomo-clinice de patologie infecțioasă.

În urmă cu 20 de ani, cu ocazia unui interviu, doctorul Gheorghe Marinescu spunea: „Firește, anul care se încheie mi-a adus și bucurii și unele insatisfacții, rețin bucuriile. Mai întâi faptul că am reușit să fim de folos noi, cadrele medicale din serviciul clinic pe care îl conduc în Spitalul de Boli Infecțioase „Victor Babeș” din București, celor peste 5000 de bolnavi internați. Aceasta este prima și cea mai însemnată realizare”.

Referitor la rezultatele clinice, spunea: „acestea sunt legate permanent de diferite laboratoare, ce aveau ca scop final o cât mai bună îngrijire a bolnavilor internați în Spitalul de Boli Infecțioase”.

A ținut prelegeri ca profesor invitat (Gastprofessor) la Facultatea de Medicină din Berlin (alături de prof. Mata Alexander), München (alături de prof. Herbert Hilbar), cu diferite subiecte de patologie infecțioasă (mononucleoza infecțioasă, limfocitoza infecțioasă, infecția meningococică, boala ghearelor de pisică, hepatite virale, leptospiroze, infecțiile cu piocianic, colibacili, proteus).

Cu ocazia sărbătoririi Centenarului Facultății de Medicină din București, la propunerea Clinicii de Boli Infecțioase și a Rectoratului i-a fost decernată distincția „Insigna Evidențiat în Munca Medico-Sanitară”.

Pe parcursul a peste trei decenii de activitate medicală a îmbogățit tezaurul științific medical cu peste 365 de lucrări științifice, dintre care 190

articole originale și 4 monografii editate în limbile română, rusă, franceză, italiană. Rezultatele unora dintre aceste lucrări fiind citate în literatura de specialitate din străinătate, în manuale, tratate, monografii, teze de doctorat, ca și în diferite studii de sinteză din numeroase reviste medicale de profil. Revistele de specialitate străine, care citează anumite rezultate științifice ori recenzează diferitele studii provin din Europa și America (Anglia, Belgia, Brazilia, Canada, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Mexic, Olanda, Portugalia, Rusia, Spania, Suedia, USA).

În țara noastră, diferite studii și cercetări originale sunt citate în numeroase lucrări de specialitate (aproape de 300 de ori), printre care în 32 manuale, tratate și monografii românești.

Privitor la limba de redactare, un număr de 45 articole originale au apărut direct în paginile unor reviste de specialitate din străinătate (în limbile franceză, italiană, rusă, germană, engleză, cehă): 4 studii monografice au fost editate în limbile rusă, franceză și italiană, având prefața unor specialiști cu reputație mondială.

Șase studii au primit distincții în țară și străinătate: Diploma de inventator a Institutului de Medicină și Farmacie din București (1954), pentru micrometoda de aglutinare la rece. Premiul „Victor Babeș” al Academiei din România (1956) decernat prof. State Drăgănescu și colab. săi, printre care și doctorul Gheorghe Marinescu. Premiul „Hadot” al Academiei Franceze de Medicină (1963) pentru studiul asupra pneumoniei interstițiale din poliomielită. Premiul „Jansen” al Academiei Franceze de Medicină (1972) pentru monografia privind limfocitoza infecțioasă acută. Premiul „Doisteau-Blutel” al Academiei de Științe din Paris (1978) pentru studiile din mononucleoza infecțioasă.

A fost ales în Comitetul de redacție al unor reviste medicale și în unele organisme științifice din țară și străinătate. Reviste medicale: *Atti dell'Accademia Medica Lombarda* (Italia-1965), *Giornale di Malattie Infettive e Parassitarie* (Italia, 1967), *Arta Medici* (Belgia, 1968), *Infection* (Germania, 1974), *Bulletin de la Société de Médecine* (Franța, 1978).

Societăți științifice și organisme academice la care a fost membru: Société de Pathologie Exotique de Paris (1957), Société Française de Microbiologie (1958), Accademia Lombarda di Medicina (1964), Société Médicale des Hopitaux de Paris (1965), New York Academy of Sciences (1965), Società Italiana per le Malattie Infettive e Parassitarie (1967), Société de Médecine de Paris (1968), Accademia di Medicina di Torino (1969), Accadémie des Sciences, Belles-Lettres et Arts de Besancon,

Wiener Gesellschaft fur Hematologie (1970), Membre du Conseil de Direction de la Société Internationale de Pathologie Infectieuse (1970), Deutsche Gesellschaft fur Pediatric (1972), Deutsche Gesellschaft fur Medizin und Naturforschung (1972), Deutsche Gesellschaft fur Infektionskrankheiten (1973), Académie des Sciences d'Outre Mer (1975), Royal Societe of Tropical Medicine and Hygiene (1977), Society of Clinical Pathology (1977), Academy of International Pathology (1977), Académie Nationale de Médecine de Paris (1977), Académie des Sciences, Belles-Lettres et Arts de Toulouse (1979).

A primit numeroase ordine, medalii și titluri: Insigna „Evidențiat în Munca Medico-Sanitară” (1957), „Medalia Muncii” (1963), Titlul „Laureat al Academiei Franceze de Medicină” (1963, 1964, 1972), Insigna „Pentru merite în activitatea medico-sanitară” (1964), „Ordinul Muncii clasa III” (1964), „Laureat al Academiei de Științe din Paris” (1978).

Devotat principiului integralist al școlii Cantacuzino, doctorul Marinescu a desfășurat o activitate complexă și integrată de practician (clinician, medic de laborator, epidemiolog și cercetător în patologia microbiană). În domeniul infecțiilor respiratorii semnalează o serie de rezultate importante privind în primul rând gripa la șoarecii sugari, unde infecția îmbracă o gravitate analoagă celei umane, precum și studiul rezistenței nou-născuților la agresiunea virusului gripei, când provin de la șoricioaice imunizate. Semnalează existența unor leziuni viscerale (cum ar fi miocardita, pneumonia interstițială, suprarenalita etc.), atât în cadrul infecției umane, cât și a celei experimentale (șoarecele alb), a căror incidență și intensitate este variabilă cu organul și infecțiile supradăugate. Totodată descrie unele complicații, forme ori aspecte clinice, histopatologice și experimentale mai deosebite de boală (printre care menționează un caz particular de diplopie), observate pe parcursul a 8 endemo-epidemii de gripă din anii 1950, 1953, 1957, 1959, 1967, 1968, 1969, 1970, cu izolarea diferitelor tipuri de virus gripal, din diferite focare epidemice.

Privitor la celelalte îmbolnăviri negripale ale aparatului respirator, doctorul Gheorghe Marinescu a semnalat unele laringite obstruante, unele pneumonii interstițiale și unele erupții în cursul unor adenoviroze. S-a ocupat de izolarea unor agenți virali și descrierea clinică a infecțiilor paragripale. A făcut o descriere clinică, histopatologică și experimentală a unor pneumonii primare de natură virală la copii (cu prognostic rezervat la sugar).

A prezentat un procedeu simplu (micrometodă) privind cercetarea aglutininelor la rece, reacție de orientare în diagnosticul pneumoniei atipice primare

inframicrobiene. Punerea la punct a acestei metode a fost distinsă cu Diploma de Inventator în 1954, acordată de către Institutul de Medicină și Farmacie din București. A descris clinic, bacteriologic, radiologic și histopatologic unele pneumonii cu germeni gram negativi, condiționat patogeni la copii.

În domeniul infecțiilor enterovirale, doctorul Marinescu a făcut o serie de cercetări privind poliomielite pe de o parte, infecțiile nepoliomielitice pe de altă parte. În poliomielită, a descris pentru prima dată în literatură prezența pneumoniei terstițiale. A semnalat prezența miocarditei în poliomielită, a cărei incidență histopatologică este de aproape 50% la cazurile mortale, confirmată ulterior prin studii electrocardiografice de diferiți autori. În formele grave ale bolii, doctorul Marinescu a descris leziuni enterovirale, la nivelul ficatului și la nivelul rinichiului. A precizat unele elemente de prognostic în clinica bolii la sugar, studiul unor reacții serologice la vaccinați, ca și a unor factori favorizanți ce trebuie luați în considerare în fiziopatogenia și terapeutică poliomielitei la toate vârstele și la diferite forme de boală. Un volum special de 771 pagini, primul de acest gen la noi în țară (colectiv format din Acad, Șt. S. Nicolau, Acad. A. Rădulescu, Prof. dr. N. Cajal, Dr. Doc. N. Constantinescu și Dr. Gh. Marinescu), prezintă aportul clinic și de laborator în domeniul infecției poliomielitice alături de datele din literatură. În celelalte infecții enterovirale semnaleză proprietățile hemaglutinante ale unor virusuri ECHO. Doctorul Marinescu a descris reproducerea experimentală a unor leziuni encefalo-pulmonare prin inocularea virusului ECHO11 (hemaglutinant), ca și provocarea unor leziuni musculare la inocularea virusului ECHO9 (nesemnalată până atunci în literatură) la șoarecele alb tratat cu cortizon, precum și obținerea unor leziuni hepatice prin inocularea virusului MM în sistemul venos portal la iepure. A făcut o descriere a unor encefalite enterovirale și a unor paralizii faciale nepoliomielitice. A semnalat unele stomatite veziculo-aftoase sub forma unui focar epidemic la copiii dintr-un cămin prin virusuri Cocksackie din grupa B, ca și rolul agravant al cortizonului în infecția experimentală la șoarecele nou-născut cu virusul Cocksackie A7 (tulpina Karaganda), întreținută pe culturi de țesuturi. A descris clinic, virusologic și histopatologic infecția cu virus Cocksackie B4 la șoricioaicele gravide, subliniind severitatea îmbolnăvirii la puii nou-născuți. Studiul dedicat pneumoniei interstițiale poliomielitice a fost distins în 1963 cu premiul „Hadot” al Academiei Franceze de Medicină.

În domeniul bolilor eruptive, doctorul Marinescu a descris anatomo-clinic miocardita în rujeola severă (confirmată ulterior de numeroși autori). A semnalat prezența corpusculilor elementari specifici în diverse produse patologice la bolnavii cu rujeolă prin colorație cu izamina fenicată, precum și a celulelor gigante pe frotiurile rinofaringiene, cu rol important în diagnosticul precoce al bolii. A făcut un studiu asupra paraimunității antiherpetice în poliomielite umană, precum și studiul modificărilor electrocardiografice în infecția herpetică experimentală la iepuri. A semnalat unele modificări electrocardiografice în cursul vaccinării antivariolice. A studiat tipurile de streptococ hemolitic, precum și tratamentul scarlatinei cu penicilina în funcție de forma clinică.

Studiul dedicat modificărilor cardiace din rujeolă a fost distins cu Premiul „Jansen” pe anul 1964, al Academiei Franceze de Medicină. În domeniul neuroinfecțiilor, doctorul Marinescu a făcut studiul clinic, virusologic, histopatologic și experimental al unor meningite virale primitive, cum ar fi meningita limfocitară benignă cu tulpini locale (tulpina Colentina), encefalite virale primitive, particulare, cum ar fi encefalita rabică cu apariție tardivă (la 6 ani de la mușcătura de câine turbat), encefalita din tusea convulsivă etc. Doctorul Marinescu a descris aspectele anatomo-clinice ale unor complicații neuroase în gripă, pneumonia virală primară, tusea convulsivă. A întreprins cercetări clinice, terapeutice și histopatologice ale encefalitei după vaccinarea antivariolică și după vaccinarea antirabică. A studiat clinic, bacteriologic și anatomo-clinic unele meningite bacteriene cu Klebsiella, cu Neisseria, cu Haemophilus influenzae, cu Plicianic, din sindromul Waterhouse-Friederichsen meningococic. Pentru lucrările în domeniul encefalitelor, Academia Română i-a atribuit, în 1956 Premiul „Victor Babeș” profesorului State Drăgănescu și colab, printre care se afla și doctorul Gh. Marinescu. În domeniul limfopatiilor virale (ori presupuse virale), a efectuat o serie de cercetări privind mononucleoza infecțioasă, limfocitoza infecțioasă și limforeticuloza benignă de inoculare. A descris clinic hematologic, histopatologic și serologic mononucleoza infecțioasă la sugari (împreună cu prof. C. Constantinescu), prima publicație din România privind incidența la vârsta mică. A descris unele forme adenohiperalgice în această boală și alte aspecte mai puțin cunoscute în literatură (encefalite, paralizii faciale etc.). A făcut studiul la microscopul electronic în mononucleoza atipică. A izolat pe culturi de țesuturi unii agenți virali care provoacă experimental la iepure apariția mononucleozei

atipice. Un studiu monografic asupra mononucleozei infecțioase a fost editat în limba română și rusă.

În limfocitoza infecțioasă acută a semnalat un debut posibil encefalitic al bolii (împreună cu Prof. dr. M. Voiculescu); lucrarea constituie prima publicație în limba română asupra limfocitozei infecțioase și descrie primele cazuri cu debut encefalitic din literatură. A efectuat cercetări experimentale (împreună cu Prof. dr. N. Cajal) privind posibilitatea reproducerii experimentale a bolii. În limforeticuloza benignă de inoculare (boala ghearelor de pisică), doctorul Marinescu a descris pentru prima dată în țară apariția acestei îmbolnăviri într-un focar familial, (împreună cu Prof. dr. C. Constantinescu și cu Conf. dr. V. Petrescu Coman). A scris un studiu monografic împreună cu Prof. W. Mohr (Hamburg). Pentru studiile și monografia „La lymphocytose infectieuse aiguë” i-a fost decernat Premiul „Jansen” al Academiei Franceze de Medicină (1972), iar pentru studiile și monografiile privind mononucleoza infecțioasă (editat în română și rusă) i s-a atribuit Premiul „Doisteanu-Blutel” al Academiei de Științe din Paris (1978). În domeniul rickettsiozelor și pararickettsiozelor a studiat tifosul exantematic la copil și adult din epidemia 1946-1947, îmbolnăvirea de laborator cu *Rickettsia prowazekii* la persoane vaccinate, primul focar de febră butonoasă din București, aspectul febrei butonoase la copil, coma encefalitică în infecția cu *Rickettsia conorii*, precum și leziunile determinate de acest agent inframicrobian la iepurele cu hipofizectomie, tratat cu cortizon. În pararickettsioze a obținut rezultate interesante privitor la infecția ornitozică experimentală cu tulpini autohtone la șoarecele alb, hamsterul auriu și șobolanul alb supus razelor X, privitor la infecția pararickettsiană experimentală la iepurele nou-născut și adult, inoculat pe diferite căi de inoculare, cu tulpini pariziene (în colab. cu Prof. P. Giroud de la Institutul Pasteur, Paris). Doctorul Marinescu a descris în infecția urliană modificările citochimice ale lichidului cefalorahidian, a studiat modificările sanguine, pulmonare și conjunctivale, a izolat virusul urlian din sângele unui bolnav cu parotidită epidemică complicată cu meningită și pneumonie interstițială, a emis pe baza studiilor o nouă concepție asupra parotiditei epidemice, ca boală a întregului organism, cu determinări posibile pe întreg sistemul nervos și toate glandele endo- și exocrine, propunând denumirea de „neurocrinita epidemică”. În hepatitele virale, rezultatele cercetărilor sunt citate în monografia „Hepatite infec-

țioase inframicrobiene” (Acad. Ștefan S. Nicolau, 1957), în „Diagnosticul de laborator al inframicrobiozelor umane” (Prof. N. Cajal, 1958), în „Parazitologie clinică” (Prof. N. Nițulescu, 1954). Merită menționat interesul suscitată de publicarea în Germania a studiului privind hepatita în mediul de familie, extrasele acestei lucrări fiind solicitate de peste 100 de autori străini.

Doctorul Marinescu ne-a lăsat următoarele monografii științifice: „Limfocitoza infecțioasă acută și mononucleoza infecțioasă” (în română și rusă), „Poliomielita” (în română), limfocitoza infecțioasă acută (în franceză), rubeola (în italiană). Pentru realizările științifice românești cunoscute pe plan mondial, prin intermediul limbii franceze, i-a fost decernată decorația „Ordinul Pleiadei” de către Asociația Internațională a Parlamentarilor de limbă franceză, o recunoaștere a rezultatelor unor contribuții științifice, rod al unei munci îndelungate. I s-a acordat distincția în faimoasa „Aula Leopoldina”, titlul de „Sodalis Honoris Causa” al Societății Poloneze de Epidemiologie și Boli Infecțioase.

Doctorul Marinescu avea o cultură vastă. A scris volumul de poezii „Pururea” care a fost, de asemenea, premiat. Despre acest volum, doctorul Marinescu spune că „aduce în atenția literaților și a cititorului obișnuit cuvinte autohtone cu substrat prelatin, cu toate mărturiile despre continuitatea vieții noastre pe aceste meleaguri”.

Doctorul Marinescu avea și talent artistic, cânta la vioară. Ne-a lăsat „Imn pentru Sănătate”. Acesta a fost interpretat pentru prima dată în aprilie 1982 la Ateneul Român, de Orchestra Medicilor (dirijor dr. Emil Nichifor), solist Pompei Hărășteanu, apoi în iulie, același an, la Congresul de Boli Infecțioase la Stockholm, unde doctorul Gheorghe Marinescu a fost vice-președintele Congresului.

Pasionatul doctor Gheorghe Marinescu spunea: „Ca membru corespondent al Academiei Franceze de Medicină, în aceeași secție de științe biologice în care m-au precedat Victor Babeș și Ion Cantacuzino, două personalități ilustre ale medicinei românești, încerc să onorez această înaltă moștenire prin contribuții care să reconfirme spiritul creator în medicina românească actuală”.

La împlinirea a 86 de ani de la nașterea sa și a 15 ani de la dispariția sa, profilul personalității de excepție a doctorului Gheorghe Marinescu Dinizvor a intrat definitiv în panteonul științei și culturii românești. Ne putem permite a-l considera cu adevărat drept un strălucit om de știință, personalitatea sa complexă, care a depășit granițele țării, justificând pe deplin această evocare.